

Nie czyń drugiemu, co Tobie niemile

PROGRAM ZAJĘĆ

Z zakresu PROFILAKTYKI ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

Dla wychowanek Pogotowia Opiekuńczego nr 2 w Katowicach

**Nie czyń drugiemu,
co tobie niemile.**

E

IRENEUSZ PIĘTKA

Katowice 2003

PROGRAM ZAJĘĆ PROFILAKTYCZNYCH DLA WYCHOWANEK POGOTOWIA OPIEKUŃCZEGO NR 2 W KATOWICACH

Autor programu: IRENEUSZ PIĘTKA

Tytuł programu: "NIE CZYŃ DRUGIEMU, CO TOBIE NIEMIŁE"

Cele programu:

Cel główny: profilaktyka zachowań agresywnych

Cele bezpośrednie:

1. kształtowanie umiejętności:
 - panowania nad swoimi agresywnymi impulsami,
 - nawiązywania i utrzymywania zadawalających kontaktów z rówieśnikami,
 - podejmowania rozsądnych decyzji w sytuacji przemocy,
 - wczuwania się w sytuacje i przeżycia innych osób,
2. kształtowanie wrażliwości na przyjęte normy ogólnospołeczne,
3. wdrażanie do stosowania technik zachowań asertywnych,
4. podniesienie poziomu świadomości i wiedzy o problemie przemocy,
5. ćwiczenie umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy,
6. rozwijanie umiejętności radzenia sobie z presją grupy,
7. dostarczenie informacji, do kogo zwrócić się w sytuacji doznawania przemocy.

Realizacja programu i osoby współpracujące: wychowawcy prowadzący grupy, psycholog, pedagog.

Czas realizacji programu:

- zabawy części pierwszej, dla dzieci najmłodszych, nie są realizowane w cyklu, przewiduje się ich wykorzystanie sytuacyjne lub w trakcie prowadzenia różnorodnych form zajęć.
- Zajęcia części drugiej i trzeciej planuje się realizować w odstępach tygodniowych, zgodnie z przewidzianą liczbą zajęć w cyklu. Czas trwania jednostki ok. 45 minut dla części drugiej, ok. 60 minut dla części trzeciej.

Adresaci programu: wychowankowie Pogotowia Opiekuńczego nr 2 w Katowicach, w różnych grupach wiekowych.

Każda grupa przejawia własną dynamikę i kształtuje swoistą strukturę. Liderzy grup, zwłaszcza nieformalni, wywierają dominujący wpływ na zachowania członków grupy wychowawczej. Często w nieformalnym nurcie wprowadzają reguły tzw. drugiego życia, nierzadko oparte na prawie pięści. Dominacja silnych wychowanków powodować może podporządkowanie słabszych, przejawy nietolerancji i krzywdzenia najsłabszych i zajmujących najniższe pozycje w grupie, często wychowanek „nowych”. Kwestia bezpieczeństwa stanowi niewątpliwie podstawowy warunek akceptacji nowej sytuacji w życiu dziecka, jakim jest umieszczenie w placówce, prawidłowego przebiegu procesu adaptacji do nowych warunków oraz samego procesu opiekuńczo-wychowawczego.

Agresywne formy zachowań w kontaktach rówieśniczych, skłonność do dominowania i podporządkowania osób słabszych jest wynikiem nie tylko procesów grupowych w nieformalnym nurcie życia placówki, ale także wynikiem przenoszenia wcześniejszych doświadczeń z udziału w różnych nieformalnych „podwórkowych” grupach, wadliwej socjalizacji i przystosowania do chuligańskiej, czasami przestępczej subkultury. Takie zachowania, postawy wymagają terapii, stąd podjęcie tej tematyki w programie pracy z wychowankami.

Realizacja programu

WROWADZENIE

Program jest przewidziany do realizacji w grupach wychowawczych w Pogotowiu Opiekuńczym nr 2 w Katowicach.

Podstawowym założeniem programu jest przeciwdziałanie agresywnym formom zachowań w kontaktach rówieśniczych i wobec dorosłych, w odniesieniu do podstawowego prawa człowieka do poszanowania godności i nietykalności osobistej, niezależnie od wieku.

Program składa się z trzech części adresowanych do różnych grup wiekowych.

Część pierwsza, stanowiąca zbiór prostych zabaw, przewidziana jest do wykorzystywania w trakcie realizacji różnorodnych form zajęć z dziećmi najmłodszymi w grupie przedszkolnej.

Poprzez proponowane gry i zabawy stwarza się możliwość treningu umiejętności współżycia z innymi, maluchy uczą się samoświadomości własnych uczuć, panowania nad gniewem, rozładowywania napięć, rozwijają wrażliwość i świadomość moralną.

Wychowankowie grup „średnich”(8-12lat),przez uczestnictwo w zajęciach rozwijają umiejętność radzenia sobie z emocjami, rozwiązywania konfliktów bez użycia siły, naprawiania własnych błędów, ćwiczą asertywność w kontaktach z innymi, kształtują świadomość własnych praw, możliwości szukania pomocy w sytuacjach trudnych.

Na zakończenie zajęć uczestnicy otrzymują dyplomy ukończenia kursu radzenia sobie z przemocą wśród dzieci.

W części trzeciej przeznaczonej dla grup najstarszych, wychowanki analizują zjawisko przemocy, własne odczucia związane z doznawaniem krzywdy, uczą się reagowania w sytuacjach przemocy, asertywnych form zachowania, wspierania i angażowania się w pomoc osobom poszkodowanym wskutek doznawania przemocy.

Scenariusz zajęć kończących przewiduje wskazanie konsekwencji wobec osób stosujących przemoc, wynikających z uregulowań prawnych, w oparciu o przepisy Kodeksu Karnego i Ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich

Nie czyń drugiemu, co Tobie niemiłe

Część programu	: Tytuł modułu	Liczba godzin	Planowany termin realizacji	Osoby współpracujące	uwagi
Część Pierwsza (dla dzieci najmłodszych tj. 3-7 lat)	Zabawy, które uczą panowania nad gniewem	Kilkuminutowe zabawy	Sytuacyjnie lub w trakcie różnych form zajęć	Wychowawcy grupy V- najmłodszej	
	Zabawy, które uczą panowania nad stresem	j.w.	j.w.	j.w. pedagog	
	Zabawy, które uczą świadomości moralnej	j.w.	j.w.	Wychowawcy najmłodszej grupy V, psycholog	
Część druga (dla wychowanków grup średnich wiekowo tj. 8-12 lat)	Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe- część I	Ok. 45 minut		Wychowawcy pracujący z grupami średnimi i prowadzący grupy I i II	
	Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe- część II	Ok. 45 minut		Wychowawcy pracujący z grupami średnimi 8-12 lat	
	Presja grupy	Ok.45 minut		Wychowawcy j/w	
	Stosowanie reguły PRO w budowaniu relacji z członkami grupy	Ok.45 minut		pedagog	

Część trzecia (dla wychowanków starszych- powyżej 12 r.ż)	Poznajmy się	45-50 minut		wychowawca	
	Naucz się mówić „nie”	Ok. 60 minut		j/w	
	Stosowanie reguły PRO w postępowaniu i kontaktach z innymi	45 minut		j/w	
	Znajdź właściwe rozwiązanie	Dwie części po ok. 50 minut każda		j/w	
	Przemoc, agresja, prawo	50 minut		pedagog	

Oczekiwane rezultaty:

1. zwiększona świadomość i wrażliwość moralna,
2. panowanie nad własnymi emocjami,
3. większa samoświadomość własnych uczuć,
4. umiejętność rozładowywania napięć,
5. rozwiązywanie konfliktów bez stosowania przemocy,
6. wiedza, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji doznawania przemocy,
7. rozwijanie umiejętności asertywnych form zachowania w kontaktach z innymi,
8. angażowanie się w pomoc osobom pokrzywdzonym,
9. wzrost odporności na wpływy rówieśnicze,
10. zdobywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Literatura:

- Szymańska J.: Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki. Warszawa 2000, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej MEN,
- Schneider H.J.: Przemoc w szkole. „Zdrowie Psychiczne” 1992/1-2,
- Tucholska S.: ”Przemoc w szkolnych grupach rówieśniczych”. „Problemy opiekuńczo-wychowawcze” 2000/V,
- Portman R.: Gry i zabawy przeciwko agresji, Kielce 1999, Wyd. Jedność,
- Łęcka B., Witkowska K.(oprac. i tłum.): Trening umiejętności społecznych. Na podst. K.O. Rourke i D. Worzbyt „Support Groups For Children”,
- Franusz B.: Program przeciwdziałania przemocy w szkole. ”Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2001/V.

CZĘŚĆ I

„ZABAWY DLA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM I WCZESNOSZKOLNYM”

Skłonnościom do agresywnych zachowań i podatności na negatywne wzorce, można i należy przeciwdziałać w pracy wychowawczej z najmłodszymi dziećmi.

Należy uczyć dzieci radzenia sobie z konfliktami bez uciekania się do użycia siły, wykorzystywać do tego celu gry i historyjki, hipotetyczne sytuacje i przykłady zachowań.

Trzeba zadbać by na dziecko oddziaływało więcej pro- niż antyspołecznych bodźców i rozwiązań, co oznacza m.in. ograniczenie dostępu do brutalnych filmów, rysunków z jednej strony i dostarczanie wzorów, stwarzanie możliwości treningu umiejętności radzenia sobie ze stresem, współżycia z innymi, samoświadomości własnych uczuć, panowania nad gniewem, wrażliwości i świadomości moralnej.

W tej części przedstawiam propozycje gier i zabaw do wykorzystania w trakcie zajęć różnego typu, w których dziecko uczestniczy, kiedy zdarza się zachowanie niezgodne z przyjętymi normami.

ZABAWY, KTÓRE UCZĄ PANOWANIA NAD GNIEWEM

1-„KĄCIK ZŁYCH HUMORÓW”

takie miejsce, gdzie bezpiecznie można wpadać w złość

cel: kontrola nad emocjami, wzmocnienie umiejętności panowania nad sobą.

Pozwalamy dziecku na napady złości, ale może je okazywać tylko w specjalnie do tego przeznaczonym miejscu. Pokazujemy dzieciom *kącik złych humorów*. Można postawić w nim znak „Wstęp tylko dla złych humorów”. Prowadzimy tam dziecko za każdym razem, kiedy zacznie się złościć (traci panowanie). Wtedy zupełnie je ignorujemy. Dziecko może opuścić kącik kiedy zły humor już mu przejdzie. Wtedy pytamy dziecko, co się stało i pomagamy dziecku znaleźć inny, konstruktywny sposób wyrażania swoich uczuć i rozwiązania problemu.

Dobrze jest łączyć tę metodę z innymi, które pomogą dziecku w znalezieniu alternatywnych sposobów wyrażania złości.

Zawsze nagradzamy dziecko, kiedy samo skieruje się do *kącika złych humorów* lub w inny sposób. rozwiąże problem.

Wychowawca może stanowić przykład dla dzieci korzystając z *kącika złych humorów*, kiedy zaczyna się złościć.

2-„KRZESŁO DO MYŚLENIA”

czas na myślenie

cel: kształtowanie samoświadomości, wglądu w siebie,

cel doraźny: przerwanie i natychmiastowe zakończenie niewłaściwych zachowań.

Krzesełko do myślenia ma przypominać dziecku o przemyśleniu swojego zachowania. Kiedy dziecko traci panowanie nad sobą, prowadzimy je do krzesła.

Ma to podwójną korzyść-daje dorosłemu i dziecku konkretną procedurę, wg której będą postępować oraz miejsce, w którym można ochłonać.

Metodę stosujemy w korygowaniu powtarzających się zachowań, nacechowanych impulsywnością, wrogością, agresją lub nadpobudliwością.

Są to emocje, które małym dzieciom najtrudniej kontrolować.

Etapy postępowania przy zastosowaniu omawianej techniki:

- krzesło ustawiamy w spokojnym miejscu, z dala od zabawek i telewizora,
- wyjaśniamy dziecku do czego ono służy, wyraźnie mówimy, jakie zachowanie może spowodować wizytę w tym miejscu,
- gdy nadejdzie pora na wykorzystanie krzesła, wyjaśniamy dziecku ,dlaczego tam idzie oraz co ma przemyśleć, siedząc na nim,
- zawsze określamy, jak długo dziecko ma siedzieć na krześle. Zasada powinna być jasna dla dziecka, np.: „jedna minuta na każdy rok życia”(cztery lata równa się cztery minuty),
- do odmierzenia czasu kary używamy budzika, co zapobiega ciągłemu dopytywaniu o czas do końca kary,
- kiedy zadzwoni budzik, pytamy dziecko o jego przemyślenia,
- nie mówimy do dziecka ,kiedy siedzi na krześle, ten czas przeznaczony jest dla dziecka po to, żeby mogło pomyśleć o sobie.

ZABAWY, KTÓRE UCZĄ ZAPANOWANIA NAD STRESEM

1-SZUFLADA „DAJ SOBIE Z TYM SPOKÓJ”

odsuwamy obawy dziecka

cel: uspakajanie lęków i napięć

Zabawa zastosowana w dowolnej porze dnia, pozwala wrócić do sytuacji stresujących dziecko po odpowiednim przygotowaniu ze strony wychowawcy, ustaleniu źródeł niepokoju, sposobów udzielenia dziecku pomocy.

Wykorzystana wieczorem pozwala dziecku spokojnie zasnąć, by rano wspólnie z dorosłym „zająć się” swoimi problemami.

2-TECHNIKI ODDECHOWE

zabawa z głębokiego oddychania

cel: ułatwianie relaksu, osiąganie uspokojenia przez dotlenienie i regulację oddechu

Głębokie oddychanie ma podstawowe znaczenie dla relaksu, ale nie ma w nim nic specjalnie zabawnego, wprowadzamy więc urozmaicenie:

- bańki mydlane-na głębokim wdechu dziecko powoli wydmuchuje powietrze przez rurkę lub aparat do baniek.

Zachęcamy dziecko do zrobienia największej na świecie bańki mydlanej.

- na mostek dziecięcych okularów przeciwsłonecznych naklejamy pasek z bibułki. Powinien mieć 10 cm. długości i zwisać tuż przed nosem dziecka aż do brody. Zadanie polega na tym, żeby jak najdłużej utrzymać papierek z dala od twarzy i wprawiać go w ruch, delikatnie nań dmuchając.

-dziecko wybiera sobie krótką piosenkę , którą próbuje zaśpiewać na jednym wydechu .Żeby się udało, .musi najpierw wziąć głęboki wdech.

-na sygnał dziecko wpuszcza i wypuszcza powietrze do ustnej harmonijki, nie robiąc przerwy.

3. WYPUSZCZONA PARA

cel; zmniejszenie napięcia nerwowego

Kiedy dzieci zaczynają się kłócić, wychowawca zapowiada, że muszą wypuścić trochę pary. Następnie daje dzieciom piórko, które powinny jak najdłużej utrzymywać w powietrzu, wyłącznie na nie dmuchając. Głębokie oddychanie, jakiego wymaga ta gra, uspakaja dzieci, a zabawa polegająca na niedopuszczeniu do zetknięcia się piórka z podłogą poprawi im humory.

4. WYKORZYSTANIE KASETY RELAKSACYJNEJ

cel; stwarzanie warunków ułatwiających rozluźnienie napięcia, uspokojenie, wyciszenie.

Zabawa ta uczy dziecko, jak można się uspokoić poprzez wyobraźnię i fantazjowanie. Aby pobudzić wyobraźnię wykorzystujemy zdjęcia z czasopism, na których przedstawione są spokojne krajobrazy. Wymyślamy historyjkę, w której dziecko będzie znajdowało się właśnie w tym miłym otoczeniu i włączamy muzykę. Jeśli np. wykorzystujemy zdjęcie oceanu, puszczaemy pieśni wielorybów i namawiamy dziecko, żeby wyobraziło sobie, że jest wielorybem, igrającym pod wodą. Podpowiadamy dziecku, żeby z zamkniętymi oczami stworzyło w głowie obrazy, kiedy słucha muzyki.

ZABAWY, KTÓRE UCZĄ ŚWIADOMOŚCI MORALNEJ

1. MORALNA PRAWDA TYGODNIA

pomaga dzieciom uzyskać szerokie wyobrażenie na temat moralności w codziennym życiu

cel: kształtowanie świadomości moralnej i pomoc w rozróżnianiu złych i dobrych zachowań.

Stosownie do zaistniałej sytuacji formułujemy normę, powinność lub zakaz, który ogłaszamy „moralną prawdą tygodnia”. Przykładowo:

- nasza grupa uważa, że trzeba dzielić się z innymi
- nie czyń drugiemu, co Tobie niemiłe
- nie wolno nikogo wyzywać itp.

Przyczepiamy hasło w widocznym miejscu i prosimy dzieci o wypowiedź, co taka sentencja znaczy dla każdego z nich. Przypominamy wraz z dziećmi sytuacje, w których postępowaliśmy wg tej myśli. Zastanawiamy się wspólnie, w jaki sposób można konkretnie zastosować ją w praktyce. Następnie robimy to w ciągu tygodnia.

2. ŻYCIOWE DROGOWSKAZY

pokój udekorowany prawdami moralnymi

cel: rozwijanie przekonań moralnych

Wychowawca rozmawia z dziećmi nt przekonań moralnych, przykazań życiowych, a następnie zapisuje je na rolce tapety lub dużych kartkach. Dzieci do każdej myśli wykonują rysunek, a całości nadajemy tytuł „Życiowe drogowskazy”. Wieczorem, wychowawca wspólnie z dziećmi odczytują te sentencje.

3. DROGA DOBRA I ZŁA

cel: kształtowanie umiejętności dokonywania wyborów, uczenia grupy dzieci podejmowania właściwych decyzji mimo presji czynników negatywnych

Na papierze malujemy dwie trasy. Na początku pierwszej umieszczamy napis „Dobra droga”, a na końcu drugiej „Zła droga”. Wzdłuż dobrej drogi przyczepiamy stwierdzenia określające wartości moralne, np. „uczciwość”, „troska o innych”, „słuchanie i uczenie się”, „zawsze staraj się najbardziej”. Analogicznie przy drugim rysunku znajdują się kartki z napisami: „kłamstwo”, „myśl tylko o sobie”, „nie dziel się z innymi”.

Przyczepiamy obie drogi do ściany i posługujemy się nimi zawsze wtedy, gdy dziecko musi dokonać moralnego wyboru.

4.DWIE SRONY MEDALU

uczy dzieci, że każdy kij ma dwa końce.

cel: uczy dzieci liczenia się z konsekwencjami ,pomaga zrozumieć wszystkie ukryte znaczenia moralnego dylematu-„każdy kij ma dwa końce”

Ucząc dzieci moralności skupiamy się zazwyczaj na prawidłowym zachowaniu, rzadko wspominamy o postępowaniu niewłaściwym .W tej zabawie staramy się pokazać obydwie strony medalu.

Zapisujemy różne problemy moralne na osobnych kartonikach. Wykorzystujemy w tym celu sytuacje, w których uczestniczyły same dzieci i różne prawdopodobne, przed którymi mogą stanąć w przyszłości. Staramy się zebrać przynajmniej dwadzieścia różnych możliwości.

Rozpoczynający zabawę wyciąga jedną kartę i rzuca monetą. Jeśli wyjdzie orzeł, gracz podaje rozwiązanie problemu drogą moralnie słuszną. Jeżeli to będzie reszka, rozwiązanie powinno być tak złe, jak tylko dziecko może sobie wyobrazić.

CZĘŚĆ II

„ZAJĘCIA DLA GRUP ŚREDNICH WIEKOWO (8-12 LAT).

SCENARIUSZ ZAJĘĆ I

I. TEMAT ZAJĘĆ: *Nie czyń drugiemu, co Tobie niemiłe-część I.*

II. CELE: profilaktyka zachowań agresywnych, przybliżenie praw dziecka, rozwijanie zachowań asertywnych, empatii.

III. METODY: słowne, pogładowe, organizowanie doświadczeń

IV. FORMY: grupowa, zajęć zespolonych

V. PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Powitanie.

2. O czym będą zajęcia?- wyjaśnienie tematyki zajęć.

3. Wspólne ustalenie zasad i norm obowiązujących podczas zajęć, umieszczenie na widocznym miejscu., spisanie ustaleń na dużym arkuszu papieru

4. Znęcanie się- omówienie sytuacji mających znamiona znęcania na podstawie serii rysunków przedstawiających ludzi(dzieci) w różnych sytuacjach, zwrócenie uwagi na nieprzyjemne uczucia (strach, smutek, złość..) wywoływane u osób na które są nakierowane.

5. Prawa dziecka- agresywne zachowania w kontekście łamania jednego z podstawowych praw dziecka tj. prawa do życia bez przemocy (omówienie przez prowadzącego w oparciu o Deklarację Genewską-1924 oraz Konwencję o Prawach Dziecka ONZ- 1989r, obowiązująca w Polsce od 1991r).

6. Czego nie lubimy?- prowadzący ustala z wychowankami jakiego traktowania ze strony koleżanek i kolegów nie lubią, bo są dla nich nieprzyjemne, bolesne,

przykre..., sporządza listę, dzieci podkreślają szczególnie niemiłe dla nich formy traktowania przez rówieśników.

7. Złość-

- wspólnie z grupą zdefiniowanie pojęcia, omówienie zewnętrznych przejawów złości i towarzyszących jej emocji.
- Zabawa w miny-naśladowujemy złoźników
- Nieagresywne formy rozładowania złości, sporządzenie listy sposobów radzenia sobie z nagromadzonymi „złymi” emocjami.

8. Asertywność- odgrywanie scenek z uwzględnieniem sposobów reagowania i bronięcia się w sytuacjach stosowania wobec nas przemocy, np.:

- Przezywania, popychania,
- Wyśmiewania, niszczenia ubrania,
- Zamykania, zabierania pieniędzy,
- Zastraszania, zabierania rzeczy,
- Wymuszania, pobicia,

Większość ofiar przemocy zachowuje się pasywnie, nie reagując w żaden sposób w sytuacji zagrożenia. Większość dzieci „neutralnych” nie broni ofiar i nie mówi o znęcaniu się dorosłym. Ofiary ponoszą fizyczne i psychiczne urazy, często ich poczucie własnej wartości ulega uszkodzeniu na całe życie. Uwaga wychowawców częściej jest skupiona na agresorach sprawiających kłopoty niż na ofiarach, które rzadko zgłaszają przemoc. W następnym ćwiczeniu próbujemy ćwiczyć zachowania asertywne, reagowanie i obronę w sytuacji przemocy.

9.Podsumowanie zajęć.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II

TEMAT ZAJĘĆ: *Nie czyni drugiemu, co tobie niemiłe-część II.*

CELE: profilaktyka zachowań agresywnych w kontaktach rówieśniczych, ćwiczenie umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia siły, naprawiania własnych błędów, możliwości szukania pomocy.

METODY: słowne, poglądowe, organizowania doświadczeń.

FORMY: praca zespołowa

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. **Komu mogę powiedzieć?**- opracowanie wspólnie z grupą listy osób, do których można zwrócić się z prośbą o pomoc, jeśli ktoś zastosuje przemoc wobec nas lub jeśli jesteśmy świadkami znęcania się nad inną osobą.
2. **Zasada solidarności a przemoc wobec członków grupy**- ustosunkowujemy się do zasady solidarności grup nieformalnych, związanego z tym przekonania, że mówienie dorosłym o przemocy i innych przejawach życia grupy jest złamaniem tej zasady (kapowaniem) w kontekście krzywdy, a nawet niebezpieczeństwa związanego z nie udzieleniem pomocy ofierze przemocy– dyskusja na forum grupy..
3. **Naprawianie błędów**- dyskusja w grupie nad sposobami zadośćuczynienia wobec osób które świadomie lub nie skrzywdziliśmy. Wzbudzanie refleksji nad własnymi zachowaniami i wyciągnięciem wniosków oraz zauważaniem konsekwencji społecznych w związku przejawianiem agresywnych, nieakceptowanych zachowań.
4. **Nowa- ćwiczenie empatii**

Dzieci i młodzież stosują przemoc wobec kolegów lub są świadkami takich sytuacji często nie zdając sobie sprawy z tego, co czuje osoba krzywdzona. Proponowane ćwiczenie ma uczyć empatii.

- Prowadzący czyta historię o Kasi:

Kasia przyjechała do Pogotowia dziś. Kiedy przechodziła przez korytarz grupa dziewcząt pokazywała ją sobie palcami i śmiała się głośno. W grupie nikt do niej nie podszedł, nie zapytał skąd jest. Nikt jej nie zauważał. Kasia siadła w kącie, była przekonana, że nikt jej tu nie polubi. Chciała wracać do domu i swoich koleżanek natychmiast. A może by uciec?

- Dyskusja w grupie-odwołanie się do doświadczeń z pierwszych dni pobytu w placówce uczestniczących w zajęciach wychowanek.

Jak czuła się nowa, co myślała i dlaczego, jak temu zaradzić?

5. **Koleżanka-** na postaci wyciętej z szarego papieru grupa zapisuje cechy, które sprzyjają zawiązywaniu i podtrzymywaniu koleżeństwa (w toku pracy omówione zostają cechy i zachowania przeciwstawne – dokuczanie, krzywdzenie...). Człowiek z papieru zostaje w grupie wypełniony hasłami o dobrym koleżeństwie.

6. **Omówienie i podsumowanie zajęć.**

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III

TEMAT ZAJĘĆ: *Presja grupy.*

CELE: pomaganie dzieciom w rozpoznawaniu obaw związanych z presją grupową, rozwijanie umiejętności radzenia sobie z presją grupy.

METODY: słowne, organizowanie doświadczeń, odwoływanie się do doświadczeń.

FORMY: praca zespołowa.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Wprowadzenie- wyjaśniamy dzieciom, że zamierzamy rozmawiać o tym, co dzieje się, gdy rówieśnicy proszą o coś, o czym wiemy, że jest niewłaściwe. Niektóre dzieci ulegają tym prośbom, ponieważ boją się, np. stracić kolegów, że będą nielubiani lub nawet obawiają się agresywnych zachowań (wyzwisk, poszturchiwania) ze strony członków grupy. Robią to, czego inni od nich chcą nawet bez bezpośrednich gróźb i straszenia. To zjawisko nosi nazwę presji grupowej.
2. zachęcamy dzieci do opowiedzenia o sytuacjach, kiedy zetknęły się z naciskiem grupy osobiście lub jako świadkowie (nie domagamy się nazwisk i dat). Spisujemy wspomniane sytuacje na tablicy bądź dużym arkuszu papieru, np.:
 - koleżanka chce pożyczyć od ciebie nowe spodnie,
 - namawia cię, do kradzieży w sklepie,
 - chce, żebyś prosiła ludzi na ulicy o pieniądze na papierosy...
3. Rozmawiamy z dziećmi o tym, jak można odmawiać robienia różnych niewłaściwych rzeczy, a mimo to, nie tracić nadziei na pozostawanie w dalszym ciągu w koleżeńskich stosunkach z członkami grupy. Nadmienić trzeba, że czasami istotnie można stracić sympatię koleżanki, koleżanek w takiej sytuacji, ale w tym przypadku należy zadać sobie pytanie, czy te osoby rzeczywiście są moimi koleżankami, w razie sytuacji bezwzględnego wymuszania lub szykanowania zwrócić się do osób, które wskazywaliśmy na poprzednich zajęciach.
4. opracowujemy listę możliwych sposobów odmawiania- każdy indywidualnie, pomysły spisujemy na tablicy.

5. prezentujemy w uzupełnieniu do listy dzieci inne sposoby odmawiania w sytuacji nacisku:

- powiedz” nie chcę tego robić”.
- Po prostu odejdz,
- Obróć to w żart „, chyba żartujesz? Przecież wiesz, że nie mogę tego zrobić”,
- Powiedz ‘ nie czułbym się dobrze, gdybym to zrobił”.

6. prosimy dzieci o informacje zwrotne nt. proponowanych sposobów odmawiania.
Rozwijamy dyskusję, pozwalamy na pytania, dzielenie się obawami.

7. zakończenie- podkreślamy, że pomimo faktu, iż przyjaźń i koleżeństwo są dla nas bardzo ważne, nie możemy pozwalać, aby inni zmuszali nas do robienia tego, czego nie chcemy robić lub o czym wiemy , że jest złe.

Należy o tym pamiętać i warto w tym celu korzystać z reguł skutecznych zachowań ,tzn. pamiętać by nasze wybory cechowały-prawo, realność i odpowiedzialność. Reguły te („filtry PRO”) poznamy bliżej na następnych zajęciach.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ IV

TEMAT ZAJĘĆ: „*Stosowanie reguł „prawo, rzeczywistość, odpowiedzialność” w budowaniu relacji z członkami grupy.*”

CELE: pomaganie dzieciom w rozpoznawaniu skutecznych zachowań społecznych, uczenie modelu podejmowania decyzji wg reguły PRO, jego trening w ocenie i realizowaniu proponowanych, czy oczekiwanych przez grupę zachowań.

METODY: słowne, czynne.

FORMY: praca zespołowa.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

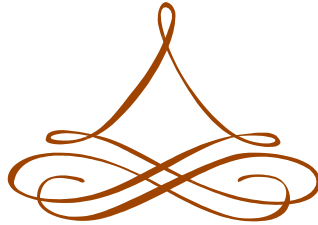
1. przedstawiamy model PRO i wyjaśniamy filtry: **prawidłowość, rzeczywistość, odpowiedzialność.**
2. rozmawiamy z dziećmi o tym, w jaki sposób w/w filtry mogą pomóc dzieciom w podejmowaniu decyzji dotyczących przyjaźni i koleżeństwa, w ocenie zachowań, których grupa lub jej indywidualni członkowie, od nas się domagają.
3. poświęcamy każdemu dziecku kilka minut uwagi pomagając mu w rozpoznaniu con. jednej osobistej właściwości, która (po przeanalizowaniu jej przy pomocy filtrów PRO) jest mocną stroną dziecka w kontaktach rówieśniczych.
4. przypominamy sytuacje nacisku grupowego ,z którymi bezpośrednio lub jako obserwatorzy dzieci zetknęły się, spisane podczas ostatniej sesji. Prosimy dzieci o przeanalizowanie kolejno każdej sytuacji z wykorzystaniem reguły PRO, a więc pod kątem prawidłowości, realności i odpowiedzialności żądanych zachowań.

5. zakończenie zajęć- podkreślamy wartość korzystania z modelu PRO przy wyborze właściwych rozwiązań w podejmowaniu zachowań i kontaktów z rówieśnikami.

6. podsumowanie cyklu zajęć:

- ocena zajęć przez wychowanki, indywidualne wypowiedzi podsumowujące całość zajęć.
- Rozdanie uczestnikom zaświadczeń potwierdzających uczestnictwo w zajęciach.

ZAŚWIADCZENIE

imię i nazwisko uczestnika

uczestniczyła w zajęciach programu profilaktycznego
Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe.

Obejmującym następujące zagadnienia:

1. co to jest agresja?
2. zachowania agresywne a prawa dziecka
3. nieagresywne sposoby rozładowania napięć
4. rozwiązywanie sytuacji konfliktowych
5. naprawianie błędów własnej agresji
6. do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji przemocy?
7. radzenie sobie z presją grupy

CZEŚĆ III

ZAJĘCIA DLA GRUP STARSZYCH-POWYŻEJ 12 LAT

SCENARIUSZ ZAJĘĆ I

TEMAT: *Poznajmy się bliżej.*

CELE:

- integracja grupy,
- wyłonienie liderów,
- omówienie zasad obowiązujących podczas zajęć,
- wprowadzenie w problematykę agresji i przemocy

METODY: słowne, czynnościowe.

FORMY: praca zespołowa.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Autoprezentacja:

Pomimo, że jesteśmy razem w placówce od pewnego czasu, znamy się w niewielkim stopniu. Ciągłe poznajemy się lepiej, może nawet niezbyt dobrze pamiętamy nazwiska koleżanek. Dlatego rozpoczniemy zajęcia od przedstawienia się sobie, należy podać imię i nazwisko, można też dodać używane lub lubiane przez siebie zdrobnienie.

2. Jesteśmy podobne:

ćwiczenie „krzesła”- grupa siedzi na krzesłach z wyjątkiem jednej osoby, która stoi. Stojący podaje: wszyscy, którzy...(np. lubią czekoladę, są ubrane w dżinsy, mają krótkie włosy, ...). Te osoby, które mieszczą się w wymienionej kategorii, muszą wstać i usiąść na innym miejscu. Nie może to być miejsce obok. Osoba, która nie ma krzesła mówi: kto... itd.

(Najlepiej, jeśli wywoływana kategoria dotyczy upodobań, cech, które mogą być wspólne dla wielu osób, nie cech wyjątkowych i indywidualnych.)

3. cele i treści warsztatów.

- Zainteresowanie wychowanków treścią i formą programu,
 - Zapoznanie z konstrukcją programu i tematami poszczególnych zajęć.
 - POZNAJMY SIĘ,
 - NAUCZ SIĘ MÓWIĆ NIE,
 - STOSOWANIE REGUŁY PRO W POSTĘPOWANIU I KONTAKTACH Z INNYMI.
 - ZNAJDŹ WŁAŚCIWE ROZWIĄZANIE,
 - PRZEMOC, AGRESJA , PRAWO.
4. wspólne opracowanie i omówienie obowiązujących podczas zajęć zasad współpracy, (kontrakt wstępny) np.

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE NA ZAJĘCIACH¹

- I. UDZIAŁ W ZAJĘCIACH JEST OBOWIĄZKOWY, STOPIEŃ AKTYWNOŚCI DOBROWOLNY**
- II. KAŻDY MA PRAWO DO WYRAŻENIA I WYPOWIEDZENIA SWOJEGO ZADANIA NA KAŻDY TEMAT**
- III. NIE OBRAŻAMY I NIE URAŻAMY NAWZAJEM SWOICH UCZUĆ I GODNOŚCI, NIE OŚMIESZAMY SIĘ WZAJEMNIE**
- IV. NIE OCENIAMY SWOICH WYPOWIEDZI**
- V. KAŻDY MA PRAWO POWIEDZIEĆ STOP, JEŚLI CZUJE SIĘ ZBYT NACISKANY**
- VI. NIE PRZERYWAMY SOBIE WZAJEMNIE**

¹ Wg kontraktu zamieszczonego w „Drugim Elementarzu”.

5. Wprowadzenie w problematykę zachowań agresywnych-prezentacja stanowisk, informacji, doświadczeń, podsumowanie i uporządkowanie przez prowadzącego.

- Pojęcie i formy zachowań agresywnych,
- Skąd bierze się agresja, co ją powoduje?
- Funkcje zachowań agresywnych
- Katalog zachowań agresywnych.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II

TEMAT: *Naucz się mówić „NIE”*

CELE:

- Przekazanie podstawowych wiadomości nt. zachowań asertywnych
- Uczenie się rozpoznawania swoich zachowań,
- Uświadomienie mechanizmu nacisku grupowego,
- Uczenie się zachowań stanowczych

FORMY; indywidualna, zespołowa,

METODY: organizowania doświadczeń, słowne

PLAN ZAJĘĆ:

1. Problemy w komunikowaniu innym swoich życzeń i skarg.

Celem spotkania jest nauczenie się rozpoznawania swoich zachowań w pewnych sytuacjach, które na ogół sprawiają nam kłopot, gdyż nie wiemy, jak mamy się zachować. Te sytuacje mogą mieć związek z osobami dorosłymi lub rówieśnikami, obcymi lub znajomymi.

Ćwiczenie:

Wyobraźcie sobie: Jak co tydzień kupujesz w kiosku ulubione czasopismo oraz gumę do żucia. Chowając do kieszeni resztę spostrzegasz, że otrzymałaś 50 gr za mało

Jak się zachowujesz?

(prowadzący na bieżąco klasyfikuje wypowiedzi do 3 kategorii zachowań: **agresywnych, uległych, stanowczych (asertywnych)**)

np.:

- „pani mnie oszukała, dostałam za mało reszty, Pani nie potrafi liczyć”- charakter **agresywny**
 - „chowam pieniądze do kieszeni, głupio mi się odezwać, choć jestem pewna, wmawiam sobie, że 50 gr to niewielka suma pieniędzy.”- przykład zachowania **uległego**
 - „Pani się z pewnością pomyliła, powinnam otrzymać 80gr reszty, nie 30gr” i pokazuje ile otrzymał- tak odpowiadając zachowujemy się stanowczo i zdecydowanie(asertywnie).
2. Uświadamianie sobie przyczyn zachowań agresywnych, uległych i stanowczych

Opisywane wcześniej wypowiedzi i sytuacje wyrażają nasze myśli, uczucia, ale dlaczego zachowujemy się właśnie tak?

▪ **Dlaczego zachowujemy się agresywnie i co przez to ryzykujemy?**

DLACZEGO?

- boimy się, że nie dostaniemy tego, co chcemy,
- chcemy zwrócić na siebie uwagę
- chcemy wyładować swoją złość,
- nie wierzymy w samych siebie

CO RYZYKUJEMY?

- konflikty z innymi ludźmi,
- utrata szacunku do siebie,
- to, że będziemy nie lubiani,
- może dojść do przemocy,

▪ **Dlaczego zachowujemy się ulegle i co przez to ryzykujemy?**

DLACZEGO?

- boimy się utraty kolegów,
- boimy się innych ludzi,
- chcemy uniknąć konfliktów i nieporozumień,

CO RYZYKUJEMY?

- utrata dobrego zdania o sobie,
- brak inicjatywy własnej,
- przyznajemy innym rację w kierowaniu nami.

▪ **Dlaczego zachowujemy się stanowczo i co przez to ryzykujemy?**

DLACZEGO?

- jesteśmy zadowoleni z siebie,
- to nam pomaga w osiągnięciu celu,
- mamy szacunek dla siebie i innych,
- jesteśmy uczciwi w stosunku do siebie i innych.

CO RYZYKUJEMY?

- nie będziemy lubiani za to, że wyrażamy swoje odczucia,
- będziemy uważani za przebojowych,
- możemy stracić niektórych kolegów.

3. Odmawianie w sytuacjach nacisku grupowego.

- Wyobraźcie sobie sytuację: dwie koleżanki nakłaniają cię, żebyś razem z nimi uciekła dziś na dyskotekę, wrócić miałybyście rano. Jeśli nie pójdziesz pomyśl, że tchórzysz, jeśli się zgodzisz, będzie fajna zabawa i okażesz się” w porządku”.

Jak się zachowasz, co zrobisz, co powiesz?

Prowadzący rozdaje każdemu kartkę z tekstem.

Na kartce papieru, której nie będziesz oddawać, gdyż służy ona wyłącznie do twoich celów-napisz

„Jak postąpiłabyś w opisanej sytuacji?”

.....
.....
.....
.....

- prowadzący prosi o odczytanie przez ochotników, ewentualnie wskazane osoby, tego, co napisały klasyfikuje wypowiedzi do kategorii zachowań agresywnych, uległych stanowczych.

- Następnie, każdy przy swoich odpowiedziach, literkę:

A-przy odpowiedziach agresywnych

U-przy zachowaniach uległych

S-przy zachowaniach stanowczych

Sprawdź, jakiego typu odpowiedzi przeważają

4. czy zachowania stanowcze sprawia trudności?

- Prowadzący przytacza wypowiedzi wychowanek wyrażające zachowania stanowcze, zapisuje na tablicy jedną, najtrafniej oddającą zachowanie stanowcze.

Na drugiej stronie kartki każdy wpisuje tekst z tablicy, następnie próbuje ocenić, czy trudno byłoby mu zachować się w taki sposób, jak w podanym zadaniu?

- Następnie każdy ocenia swoją odpowiedź wpisując obok

-5-jeżeli zachowa się tak bez trudności

-1-jeśli byłoby z tym bardzo trudno

-4-gdy raczej łatwo byłoby tak odpowiedzieć

-2-gdy raczej trudno

-3-gdy nie potrafi dokonać wyboru

5. Uczenie się zachowań stanowczych

- Podsumowujemy poprzednie ćwiczenie, sprawdzamy, ile jest piątek?- tyle osób nie miałyby trudności by zachować się stanowczo, następnie liczymy jedyńki- ilu osobom zachowanie stanowcze przychodzi trudno.

Prowadzący podaje ogólny komentarz dotyczący dominacji określonych w grupie.

Uczymy się odmawiania-wszyscy, którzy ocenili się na 1 i 2 ćwiczą na różne sposoby odpowiadanie „nie” na propozycje koleżanek, które

oceniły się na 5 i 4. Odpowiedzi mogą być stanowcze i krótkie typu NIE lub z uzasadnieniem.

6. Podsumowanie:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III

TEMAT ZAJĘĆ: „*Stosowanie reguł* „*prawo, rzeczywistość, odpowiedzialność*” w budowaniu relacji z członkami grupy.”

CELE: pomaganie dzieciom w rozpoznawaniu skutecznych zachowań społecznych, uczenie modelu podejmowania decyzji wg reguły PRO, jego trening w ocenie i realizowaniu proponowanych, czy oczekiwanych przez grupę zachowań.

METODY: słowne, czynne.

FORMY: praca zespołowa.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

7. przedstawiamy model PRO i wyjaśniamy filtry: **prawidłowość, rzeczywistość, odpowiedzialność.**
8. rozmawiamy z dziećmi o tym, w jaki sposób w/w filtry mogą pomóc dzieciom w podejmowaniu decyzji dotyczących przyjaźni i koleżeństwa, w ocenie zachowań, których grupa lub jej indywidualni członkowie, od nas się domagają.
9. poświęcamy każdemu dziecku kilka minut uwagi pomagając mu w rozpoznaniu con. jednej osobistej właściwości, która (po przeanalizowaniu jej przy pomocy filtrów PRO) jest mocną stroną dziecka w kontaktach rówieśniczych.
10. przypominamy sytuacje nacisku grupowego ,z którymi bezpośrednio lub jako obserwatorzy dzieci zetknęły się, spisane podczas ostatniej sesji. Prosimy dzieci o przeanalizowanie kolejno każdej sytuacji z wykorzystaniem reguły PRO, a więc pod kątem prawidłowości, realności i odpowiedzialności żądanych zachowań.
11. zakończenie zajęć- podkreślamy wartość korzystania z modelu PRO przy wyborze właściwych rozwiązań w podejmowaniu zachowań i kontaktów z rówieśnikami.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ IV i V

TEMAT: *Znajdź właściwe rozwiązanie.*

CELE:

7. zdobywanie wiedzy o uczuciach, ich powiązaniu z zachowaniem człowieka i konsekwencjach stąd płynących,
8. rozpoznawanie emocji przeżywanych w sytuacjach trudnych,
9. uświadomienie mechanizmu konfliktu,
10. rozwijanie umiejętności radzenia sobie z problemem,

METODY: słowne, organizowania doświadczeń

FORMY: indywidualna, zespołowa

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Co ludzie czują?

- Podajemy kilka przykładów sytuacji, w których wyraźnie zarysowują się emocje. Prosimy grupę o podanie nazw tych emocji. Następnie wypisujemy je na tablicy z podziałem na pozytywne i negatywne.
- Każdy z uczestników wybiera jedną z emocji z listy i pokazuje ją pantomimicznie- grupa zgaduje, co pokazano.
- Zabawa „rzeźbiarz”: grupa dzieli się na pary, jedna osoba jest rzeźbiarzem, druga modelem. Rzeźbiarz rzeźbi jakąś emocję używając modelu, który biernie poddaje się rzeźbiarzowi. Reszta odgaduje, co to za emocja.
Omówienie: czy łatwo jest pokazać emocje?, które łatwo, które trudno i dlaczego?

2. wpływ uczuć na nasze postępowanie.

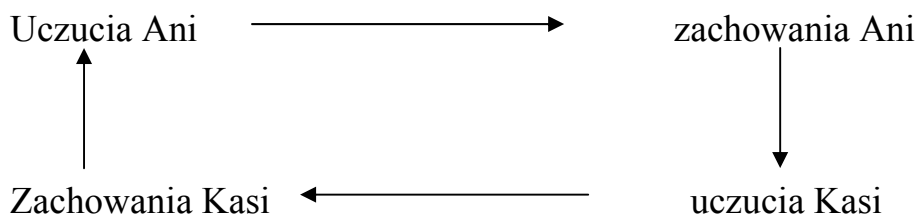
Wspólnie w grupie zastanawiamy się, kiedy, w jakich sytuacjach przeżywamy najczęściej spotykane uczucia, np.: złość, gniew, radość, zadowolenie, smutek, rozpacz, szacunek, podziw, lęk, strach, wstyd.

- Uogólniamy te sytuacje, np. strach, lęk- gdy nam coś zagraża, gdy może stać się nam coś złego. Następnie zastanawiamy się, co najczęściej mamy ochotę wtedy robić i co ludzie robią w takich sytuacjach. Grupa wspólnie wypełnia tabelkę:

Co przeżywam? UCZUCIA	Co wtedy robię ZACHOWANIE?	Cochcę osiągnąć CO MI TO DAJE?	Czy mogę to osiągnąć inaczej? ZACHOWANIA
			Pobiegać, walnąć w

Gniew, złość	Krzyczę na kogoś	Rozładowanie napięcia	poduchę
--------------	------------------	-----------------------	---------

W omówieniu tego ćwiczenia podkreślamy wpływ uczuć na nasze postępowanie i powiązania naszych zachowań z postępowaniem wobec nas innych ludzi. Rysujemy na tablicy schemat:

3. nasze odczucia w sytuacjach trudnych?

Spróbujmy się zastanowić, co przeżywamy, gdy znajdziemy się w sytuacji trudnej?

Ćwiczenie:

- Wyobraźcie sobie, że stoicie na sali przed swoim sędzią, który postanowi co nastąpi dalej?, zastanawiacie się, jakie wyda postanowienie?-zakład, a może jeszcze raz da szansę? Co powiedzą rodzice i wychowawca? Cos odpowiadasz na pytania sędziego, ale sama nie bardzo wiesz co, nic do ciebie nie dociera.

Wieczorem wracasz myślami do tej sytuacji. Co czułaś?, co się z tobą działo?

- Na arkuszu papieru pakowego mamy wyrysowana sylwetkę człowieka. Zaznacz flamastrem objawy tego, jak się czułaś. W zależności od aktywności grupy stawiamy dalsze pytania:
 - co jeszcze przeżywałaś?
 - kto przeżywał cos innego?
 - co się wtedy z tobą działo?
 - co odczuwałaś w głowie, w żołądku, w nogach?

Podawane odpowiedzi, jeżeli nie zawierają tego w treści, sprowadzamy do konkretnych objawów związanych z różnymi częściami ciała:

-głowa(szum w uszach zawroty, pustka, ciemno przed oczami, pot na czole, głucho w uszach, blednięcie, czerwienienie się..)

-usta, gardło (suchość w ustach, załamanie głosu...)

-klatka piersiowa, serce, płuca (ściskanie, ból, brak powietrza, kołatanie serca,, ssanie w żołądku..)

-ręce, nogi całe ciało (drżenie rąk, trzęsące się nogi, pocenie się...)

- **Komentarz:**
Przedstawiamy, jakie są najczęstsze objawy emocji powstałe na skutek sytuacji trudnych, zajmując się emocjami koncentrowaliśmy się na tym, co przeżywaliśmy w danym momencie. Ale te emocje przeżywamy ponownie z odroczeniem, kiedy przypominamy sobie sytuację trudną.

4. jakie sytuacje są trudne?

Definiujemy:

Sytuacje trudne to takie sytuacje, gdy nie potrafimy sobie z nią natychmiast poradzić, gdy nie mamy gotowej odpowiedzi czy sposobu poradzenia sobie.

Wiele jest rodzajów takich sytuacji i są one różne dla różnych osób. Doznawanie agresji incydentalnie, a zwłaszcza w ciągu stanowi dla wszystkich dotkniętych problemem sytuację trudną. Jak sobie radzić?

5. radzenie sobie z sytuacjami trudnymi.

- Wyobraź sobie, że przeżywasz lęk przed koleżanką z grupy, która dokucza ci, wyśmiewa, ośmiesza, zdarzyło się, że cię uderzyła-kilkakrotnie. Możesz o tym powiedzieć wychowawcy, ale to rozwiązanie budzi twoje obawy, że zostaniesz okrzyknięta „donosicielem”, rozważasz ucieczkę z placówki bo wtedy uwolnisz się od dręczycielki.

Co można zrobić w tak trudnej sytuacji, jakie rozwiązania są możliwe?

- Przedstawiamy grupie strategie radzenia sobie.

Należy rozważyć różne podejścia i brać pod uwagę różne rozwiązania. Można zastosować następujące **strategie radzenia sobie w sytuacji trudnej:**

-burza mózgów-wymyślamy wiele różnych sposobów nie oceniając ich przydatności, im będzie ich więcej tym lepiej, potem zastanowimy się nad ich przydatnością.

-zmiana punktu widzenia-wyobrażamy sobie, że nie chodzi o nas, lecz mamy doradzić swej serdecznej koleżance. To powinno zmienić nasz stosunek do problemu i pomóc w znalezieniu nowych rozwiązań.

-wcześniej skuteczne rozwiązania dopasowujemy do obecnej sytuacji-próbujemy wykorzystać te sposoby radzenia sobie, które w przeszłości okazały się skuteczne.

- Czekamy na propozycje grupy, zapisujemy je na tablicy.
- Prowadzący zwraca uwagę na dwa zasadnicze style radzenia sobie z takimi sytuacjami. Pierwszy- ukierunkowany na rozwiązanie problemu (np. poszukuje informacji, próbuje dojść źródła

konfliktu, prosi o pomoc...). Drugi- skoncentrowany na radzeniu sobie z emocjami (np. płacze, złości się, zamyka w sobie...)

▪ Podsumowanie:

Każdy ze stylów jest dobry w sytuacjach trudnych, natomiast w specyficznej sytuacji, gdy dochodzi do doznawania zachowań agresywnych, nie wystarczy radzić sobie z emocjami wywoływanymi przez te sytuacje należy podejmować zdecydowane sposoby rozwiązania problemu, zwłaszcza w nasilonych przypadkach, szukać rozwiązania w pomocy osób dorosłych.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ VI

TEMAT: *Przemoc, agresja, prawo.*

CELE:

- rozwijanie świadomości odpowiedzialności karnej osób nieletnich i dorosłych za postępowanie krzywdzące innych,
- uświadomienie, że celowe dręczenie i krzywdzenie innych stanowi przestępstwo,
- uświadomienie wagi problemu zachowań agresywnych,

METODY: słowne, praca z komputerem

FORMY: indywidualna, praca w grupie

PLAN ZAJĘĆ:

1. Wejście na stronę internetową Ministerstwa Sprawiedliwości,
2. Zapoznanie z odpowiedzialnością nieletnich za popełnione czyny w świetle znowelizowanej Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
3. na podstawie Kodeksu karnego omówienie odpowiedzialności osób dorosłych za przestępstwa znęcania, uszkodzenia fizyczne i inne wynikające z użycia przemocy.
4. Omówienie przez pedagoga możliwości, procedury i realizowanego trybu postępowania wobec wychowanek nieletnich dopuszczających się czynów agresywnych na terenie placówki.
5. Podsumowanie cyklu zajęć przez prowadzącego.
6. Ocena i swobodne wypowiedzi uczestników nt zakończonego programu.
7. Wypełnienie przez wychowanki ankiety ewaluacyjnej.
8. Rozdanie zaświadczeń o udziale w zajęciach z zakresu profilaktyki zachowań agresywnych.

ZAŚWIADCZENIE

E

imię i nazwisko

uczestniczyła w zajęciach programu z zakresu profilaktyki zachowań agresywnych pt:

NIE CZYŃ DRUGIEMU, CO TOBIE NIEMIŁE.

Obejmującym następujące zagadnienia:

1. POZNAJMY SIĘ
2. NAUCZ SIĘ MOWIĆ „NIE”
3. STOSOWANIE REGUŁY PRO W POSTĘPOWANIU
4. ZNAJDŹ WŁAŚCIWE ROZWIĄZANIE
5. PRZEMOC, AGRESJA, PRAWO.